

In dit dossier wordt geprobeerd een goed beeld te geven van de sportblessures in Nederland. Het dossier bestaat uit drie delen. De informatie is afkomstig uit de hieronder genoemde bronnen. Vooral de organisatie **Consument & Veiligheid** levert goede, actuele gegevens. De delen zijn:

- **Deel 1** geeft het **algemene beeld** van de sportblessures in Nederland;
- **Deel 2** is een **vergelijkingstabel van de ongevallen per sport**; en
- **Deel 3** behandelt de **blessureaantallen in de skate- en skeelersport**

Deel 1 Sportblessures algemeen

Dodelijke ongevallen

Elk jaar overlijden tenminste 11 slachtoffers ten gevolge van een ongeval tijdens het sporten. Het merendeel van de slachtoffers is man. In de periode 2000-2004 viel het jongste slachtoffer de in de leeftijdsgroep 5-9 jaar, het oudste slachtoffer was 80 jaar of ouder. Dertig procent van de slachtoffers was tussen de 35 en 50 jaar. De meest voorkomende oorzaken zijn verdrinking en vallen. Informatie over de afzonderlijke sporten ontbreekt.

Bovengenoemde gegevens zijn afkomstig uit de Statistiek niet-natuurlijke dood (NND) van het CBS. Gegevens uit het Letsel Informatie Systeem (LIS) doen vermoeden dat er in de Statistiek NND sprake is van onderschatting van het aantal sportongevallen met dodelijke afloop. Echter het aantal in LIS geregistreerde dodelijke ongevallen tijdens sport is te klein om een betrouwbare landelijke schatting te doen.

Ziekenhuisopnamen

In de Landelijke Medische Registratie, de bron voor gegevens over ziekenhuisopnamen, kunnen geen sportblessures worden geselecteerd, echter alleen het totaal van ziekenhuisopnamen na een privé-ongeval, sportblessure of arbeidsongeval. Ophoging van ziekenhuisopnamen na SEH-behandeling naar alle ziekenhuisopnamen levert een schatting op van 12.000 ziekenhuisopnamen in verband met een sportblessure per jaar. Deze methode kan echter niet op een gedetailleerder niveau (bijvoorbeeld aantallen naar leeftijd en geslacht of sporttak) worden toegepast. Daarom worden hier verder de sportblessures uit LIS geanalyseerd waarbij het slachtoffer na de behandeling op de SEH-afdeling wordt opgenomen in het ziekenhuis.

Na 7.600 van de in totaal 160.000 SEH-behandelingen in verband met een sportblessure (5%) wordt de sporter vervolgens opgenomen in het ziekenhuis. Ongeveer een kwart van de ziekenhuisopnamen komt voor rekening van blessures door veldvoetbal (24%), 15% voor rekening van paard- en ponyrijden. Echter het percentage ziekenhuisopnamen bij slachtoffers met een blessure door veldvoetbal is met 4% niet speciaal hoog. Voor paard- en ponyrijden is het percentage ziekenhuisopnamen juist wel hoog namelijk 12%. Oorzaken van de blessures

waarvoor ziekenhuisopname plaatsvindt, zijn vooral een val (66%, 5.000), bijvoorbeeld een val van een paard of pony, lichamelijk contact (11%, 840) en acute fysieke overbelasting (10%, 760). In twee derde van de gevallen is bekend dat de sporters de blessure hebben opgelopen op een sportlocatie (66%, 5.000), met name op het sportveld of in een sporthal of gymnastieklokaal.

In bijna de helft van de gevallen heeft het slachtoffer dat in het ziekenhuis wordt opgenomen beenletsel (44%, 3.300), dit zijn vooral achillespeesblessures, onderbeen- of enkelfracturen.

SEH-behandelingen

Jaarlijks vinden 160.000 SEH-behandelingen plaats in verband met een sportblessure. Dit komt overeen met 10 SEH-behandelingen per 100.000 sporturen. Het aantal SEH-behandelingen in verband met sportblessure is in de periode 2000-2004 significant gedaald met 18%.

Verreweg de meeste SEH-behandelingen vinden plaats in verband met blessures door veldvoetbal (47.000). Op de tweede plaats komt bewegingsonderwijs (14.000), op de derde respectievelijk vierde plaats komen paard- en ponyrijden (9.400) en hockey (8.800).

Bij twee derde van de SEH-behandelingen in verband met een sportblessure is het slachtoffer een man (67%, 110.000). Bij vrouwen steken de 10- tot en met 14-jarigen wat het betreft het aantal SEH-behandelingen duidelijk uit boven andere leeftijdsgroepen (28%, 15.000). Bij de mannen is het aantal SEH-behandelingen iets gelijkmatiger verdeeld hoewel ook daar de meeste slachtoffers vallen in de leeftijdsgroep van 10- tot en met 14-jarigen (20%, 22.000).

Meer dan de helft van alle sportblessures die op een SEH-afdeling worden behandeld, zijn veroorzaakt door een val (55%, 89.000). Gemiddeld 24.000 sporters per jaar lopen een blessure op door lichamelijk contact (15%) waarbij er vooral sprake is van een trap/schop (6%, 9.100). Jaarlijks lopen 16.000 sporters een blessure op doordat ze geraakt worden door een bal (10%).

Voor zover bekend ontstaan de meeste sportblessures waarvoor het slachtoffer behandeld wordt op een SEH-afdeling op een sportveld (34%, 54.000) of in een sporthal of gymnastieklokaal (26%, 42.000). De overige sportblessures ontstaan tijdens sporten op straat, in het zwembad of in een natuurgebied.

Zoals reeds vermeld lopen jaarlijks 14.000 (9%) personen tijdens bewegingsonderwijs een blessure op die op de SEH-afdeling van een ziekenhuis wordt behandeld. Daarnaast is bekend dat zo'n 75.000 SEH-behandelingen (47%) plaatsvinden in verband met een blessure die is opgelopen tijdens sporten in georganiseerd verband, bijvoorbeeld bij een sportvereniging. Gemiddeld vinden daarentegen 24.000 SEH-behandelingen (15%) per jaar plaats in verband met een blessure die is ontstaan tijdens ongeorganiseerd sporten. In bijna een derde van de gevallen (29%, 46.000) ontbreekt informatie over de wijze van sportbeoefening. Ruim vier op de tien sporters op de SEH-afdeling hebben een blessure aan de onderste extremiteiten (43%, 69.000), 40% juist aan de bovenste extremiteiten (64.000). Elf procent (17.000) respectievelijk 5% (7.700) van de sporters op de SEH-afdeling heeft letsel aan hoofd of romp. Enkeldistorsies komen het meeste voor

(11%, 18.000) gevolgd door oppervlakkige letsels/kneuzingen aan pols, hand of vinger (9%, 15.000) of aan enkel, voet of teen (8%, 14.000). Elk jaar lopen gemiddeld 1.300 sporters een hersenschudding op waarvoor ze behandeld worden op een SEH-afdeling van een ziekenhuis. Nog eens 690 sporters lopen ander hersenletsel op.

Kosten

De directe medische kosten per sporter die op een SEH-afdeling wordt behandeld of is opgenomen in het ziekenhuis, bedragen gemiddeld € 930. Voorbeelden van relatief dure sportblessures zijn blessures door badminton, motorsport en wielrennen. De directe medische kosten per blessure bedragen bij deze drie sporten meer dan € 1.500. Hockeyblessures zijn daarentegen bijvoorbeeld juist goedkoop met € 670 directe medische kosten per slachtoffer.

De directe medische kosten per sportongeval zijn vergelijkbaar met die van arbeidsongevallen (€ 850 per slachtoffer) en geweld (€ 890 per slachtoffers). Sportongevallen zijn echter relatief goedkoop vergeleken met privé-ongevallen (€ 1.700 per slachtoffer), verkeersongevallen (€ 1.800 per slachtoffer) en automutilatie (€ 2.400 per slachtoffer).

Einde Deel 1

Deel 2 Sportblessures voor verschillende takken van sport

Jaarlijks ontstaan circa 1,5 miljoen sportblessures. Bij 1,3 miljoen slachtoffers gaat het om een acute sportblessure, bij de overige slachtoffers is het letsel geleidelijk ontstaan. Ongeveer de helft van de sportblessures (780.000) wordt medisch behandeld. De tabel geeft een overzicht van het totaal aantal letsels, medisch behandelde letsels, SEH-behandelingen, ziekenhuisopnamen en dodelijke ongevallen voor verschillende takken van sport.

Tak van Sport	Letnels	Medisch behandelde letsels	SEH-behandelingen	Ziekenhuisopnamen
Veldvoetbal	410.000	220.000	47.000	1.800
Bewegingsonderwijs	120.000	60.000	14.000	570
Basisonderwijs (4-12)	*	*	6.900	360
Voortgezet onderwijs (13-18)	*	*	6.500	190
Paard-of ponyrijden	36.000	16.000	9.400	1.100
Hockey	68.000	30.000	8.800	120
Zwemmen	21.000	12.000	6.500	270
Skeelers/inline skaten	20.000	*	6.400	390
Volleybal	60.000	32.000	5.600	180
Zaalvoetbal	53.000	26.000	5.300	200
Vechtsport (excl. boksen)	40.000	*	4.600	110
Tennis	130.000	67.000	4.500	230
Basketbal	36.000	16.000	4.100	70
Gymnastiek/turnen	*	*	3.600	250
Schaatsen	*	*	3.200	200
Trampolinespringen	*	*	2.700	200
Skien	*	*	2.500	90
Korfbal	22.000	*	2.400	70
Handbal *	21.000	15.000	2.000	50
Motorsport	*	*	1.900	340
Hardlopen/joggen	110.000	52.000	1.700	40
Squash	23.000	*	1.700	70
Wielrennen	*	*	1.600	250
Skateboarden	*	*	1.400	70
Mountainbiken	*	*	1.300	140
Snowboarden	*	*	1.200	<10
Badminton	14.000	*	1.200	140
Rugby	*	*	980	20
Conditietraining/fitness	36.000	17.000	890	30
Sport totaal	1.500.000	780.000	160.000	12.000

* Geen of onbetrouwbare gegevens beschikbaar

Bronnen:

- Ø *Ongevallen en Bewegen in Nederland 2000-2004,*
- Ø *Consument en Veiligheid (letsels en medisch behandelde letsels);*
- Ø *Letnel Informatie Systeem 2000-2004,*
- Ø *Consument en Veiligheid (ziekenhuisopnamen en SEH-behandelingen);*
- Ø *Statistiek niet-natuurlijke dood 2000-2004, Centraal Bureau voor de Statistiek (dodelijke ongevallen).*

Alle gegevens betreffen jaarlijkse gemiddelden.

Deel 3 Sportblessures door skeelers/inline skaten

Dodelijke ongevallen

De Statistiek Niet-natuurlijke Dood, de bron voor gegevens over overledenen, registreert niet tijdens welk type sport dodelijke ongevallen hebben plaatsgevonden. Daarom is voor de analyse van dodelijke ongevallen tijdens skeelers/inline skaten gebruik gemaakt van het Letsel Informatie Systeem (LIS). Dit heeft tot gevolg dat alleen slachtoffers die na behandeling op de SEH-afdeling zijn overleden in de analyse meegenomen zijn.

In LIS zijn in de periode 2000-2004 geen dodelijk ongevallen tijdens skeelers/inline skaten geregistreerd.

Ziekenhuisopnamen

In de Landelijke Medische Registratie, de bron voor gegevens over ziekenhuisopnamen, kunnen geen sportblessures worden onderscheiden. Daarom worden in dit verband blessures uit het Letsel Informatie Systeem geanalyseerd waarbij het slachtoffer na de behandeling op de SEH-afdeling wordt opgenomen in het ziekenhuis. Dit heeft tot gevolg dat alleen slachtoffers die na behandeling op de SEH-afdeling in het ziekenhuis zijn opgenomen in de analyse meegenomen zijn. Jaarlijks worden 390 slachtoffers van een skate/skeelerongeval na behandeling op de SEH-afdeling opgenomen in het ziekenhuis (exclusief ongevallen tijdens bewegingsonderwijs). Dit is 6% van alle slachtoffers van een skate/skeelerongeval die op een SEH-afdeling worden behandeld. De helft van de ziekenhuisopnamen vindt plaats in verband met letsel aan de armen (50%, 200). Ten opzichte van alle slachtoffers van skate/skeelerongevallen op de SEH-afdeling hebben de slachtoffers de worden opgenomen in het ziekenhuis relatief vaak beenletsel, te weten 27% (110) van de opgenomen slachtoffers tegenover 15% van alle slachtoffers op de SEH-afdeling.

SEH-behandelingen

Jaarlijks worden 6.400 slachtoffers van een ongeval tijdens skaten/skeelers behandeld op een SEH-afdeling van een ziekenhuis (exclusief ongevallen tijdens bewegingsonderwijs). SEH-behandelingen na een ongeval tijdens skaten/skeelers maken 4% uit van alle SEH-behandelingen na een sportongeval. Het aantal SEH-behandelingen in verband met skate/skeelerongevallen is in de periode 2000-2004 gedaald met 73%. Toch is skaten/skeelers nog steeds één van de sporten met een relatief groot jaarlijks aantal SEH-behandelingen. Evenveel mannen (50%, 3.200) als vrouwen (50%, 3.200) worden ten gevolge van een skate/skeelerongeval behandeld op een SEH-afdeling. Ruim de helft van de slachtoffers is jonger dan 15 jaar (57%, 3.600). Bij vrijwel alle ongevallen is er sprake van een val (96%, 6.200). Van de helft van de ongevallen is niet bekend waar ze plaatsvonden (56%, 3.600). De overige ongevallen vinden vrijwel allemaal op straat plaats (34%, 2.200). Bijna driekwart van de slachtoffers heeft armletsel (72%, 4.600). Slechts 15% heeft beenletsel (940) en 9% (560) heeft letsel aan het hoofd. Polsfracturen komen het

meeste voor (26%, 1.700).

Kosten

De directe medische kosten per skate/skeeler-ongeval waarvoor het slachtoffer wordt behandeld op een SEH-afdeling of wordt opgenomen in het ziekenhuis bedragen € 980. Deze kosten zijn vergelijkbaar met de directe medische kosten van een 'gemiddeld' sportongeval (€ 930).